

Вперше політика відкритої економіки була проголошена (швидше як лозунг, а не як концепція) Сполученими Штатами Америки безпосередньо після Другої світової війни. Така політика відіграла безумовно позитивну роль для країн-лідерів, а саме для національної економіки США – єдиної країни, яка вийшла економічно зміцнілою після Другої світової війни, коли виникла потреба розширення ринків. Досить влучне її визначення дав французький економіст Мішель Пейло: "Відкритість, свобода торгівлі – це найсприятливіше правило гри для лідируючої економіки".

Та враховуючи останні дані, ми можемо спостерігати відкриту економіку США, що тримає сталі позитивні місця в рейтингу в порівнянні з іншими країнами світу.

Щодо, України, то до проблеми підвищення відкритості економіки України, слід підходити зважено, враховуючи незавершеність структурної перебудови економіки та недостатній рівень розвитку внутрішнього ринку та ринкової інфраструктури. Інтеграція української економіки в світову може бути ефективною лише за умови досягнення значного рівня загальної конкурентоспроможності України, всіх її господарюючих суб'єктів, а також продукції, яка виробляється на зовнішньому та внутрішньому ринках.

ОЛЬГА ЗОЗУЛЯК

ДЕРЖАВНА МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Причини міграції зазвичай пов'язані з функціонуванням ринку праці або викликані зовнішніми факторами, проте наслідки міграції відображаються на ринку праці. До головних причин міграції населення варто віднести економічні та соціальні, які часто важко розділити. Переважаючими на сучасному етапі є міграційні потоки з країн, що розвиваються в економічно розвинені країни. Теорії міжнародної міграції поділяються на дві групи: 1) ті, що зосереджуються на наукових пошуках першопричин міграції на мікрорівні (особи, сім'ї, домогосподарства); 2) ті, що розглядають механізми міграції на макрорівні, де центром уваги стає суспільство загалом, держава або світове співтовариство і відносини між суб'єктами світової економіки та політики. Найбільш популярними теоретичними моделями пояснення міграції є неокласична макроекономіка, неокласична мікроекономіка, нова економіка міграції, теорія сегментованого ринку праці, теорія світових систем, теорії соціального капіталу та сукупних причинно-наслідкових моделей. Міграційні процеси регулюються на двох рівнях – національному і міжнародному. Норми міжнародного права з питань міграційної політики, можна поділити на дві групи: 1) універсальні міжнародні норми, які стосуються безпосередньо прав людини, мають загальний характер та відносно пов'язані з міграційними процесами; 2) універсальні норми міжнародного права спеціального характеру, які безпосередньо стосуються міграційних процесів. Країни ратифікуючи міжнародні конвенції, що регламентують процес трудової міграції, визнають пріоритети міжнародного права над національним законодавством. Це має важливе значення як для самої країни, з точки зору її інтеграції у світове співтовариство, так і для мігрантів, чий права закордоном потребують захисту [1; 3].

Високий рівень зайнятості є головним елементом розв'язання найбільш нагальних національних проблем, таких як, старіння населення, стабільність пенсійного забезпечення, конкурентоспроможність чи соціальна єдність. Роль соціальних партнерів у реалізації стратегії зайнятості є вирішальною. Вони несуть головну відповідальність за проведення модернізації методів організації праці. Європа залишається основним регіоном, що приймає міжнародних іммігрантів, а ті, в свою чергу, пом'якшують наслідки старіння її власного населення. На Європу та Азію припадає майже дві третини всіх міжнародних мігрантів світу. Масштаби міграції в межах Євросоюзу не такі величезні, як про це прийнято думати. Міграція з Східної Європи в Західну серйозно скоротилася з початком економічної кризи в 2008 році. Європейська Комісія наполегливо відстоює принцип безперешкодного переміщення осіб, заохочує місцеву владу до обміну позитивним досвідом та практичними

рішеннями, пов'язаними з інтеграцією громадян Євросоюзу. Разом із цим, роботодавці та об'єднання роботодавців виступають в якості прихильників лібералізації міграційної політики. Працівники, профспілки та асоціації працівників, як правило, розглядаються як противники і сторони, не зацікавлені в більш лібералізованій міграційній політиці. В Україні найскладнішою виявилась проблема трудової міграції, коли через економічну скруту нашу державу тимчасово або назавжди, залишила велика кількість працездатного населення. Навіть враховуючи певні позитивні наслідки трудової міграції з України, вітчизняний ринок постійно втрачає найактивнішу і найбільш конкурентну частину трудового потенціалу країни. З України від'їжджають фахівці у галузях математичного аналізу, фізики твердого тіла, фізики напівпровідників, будівельної механіки, механіки твердого тіла, хірургії та інших спеціальностей, попит на які стабільно високий [4; 6].

Адекватна вітчизняна міграційна політика необхідна, як для мінімізації обумовлених міграцією ризиків, так і для використання значного позитивного потенціалу міграції в інтересах розвитку. До внутрішніх чинників, які зумовлюють трудову міграцію українців можна віднести довготривале безробіття, зниження попиту на окремі спеціальності в деяких регіонах країни, зниження рівня добробуту населення в сільській місцевості, невідповідність між рівнем оплати праці та фактичною вартістю життя в Україні, низький рівень оплати праці в Україні кваліфікованих кадрів порівняно з країнами можливого працевлаштування, монопольне становище роботодавців, які зацікавлені у збереженні низької оплати праці, тінізації значного сегменту ринку праці в Україні. Окрім внутрішніх причин, чимале значення мають зовнішні чинники, серед яких зростання попиту на низько кваліфіковану працю в будівництві, сільському господарстві, сфері послуг у більшості країн Європи, які не задовольняються власною робочою силою; значно вищі рівні оплати праці, ніж в Україні та вигідніші умови працевлаштування; наявність різного за обсягом тіньового сектору економіки в тих країнах, які приймають, що робить можливим поширення нелегальних форм трудової міграції [2; 5].

Отже, враховуючи демографічну ситуацію в Україні, вітчизняна міграційна політика має розглядатися як один із засобів протидії депопуляції, а відтак, вона повинна бути прозоро сформована, базуватись на розумінні міграційної ситуації в країні, реалізуватись через скоординовану діяльність урядових структур, місцевої влади, соціальних партнерів, неурядових організацій. Крім цього міграційна політика повинна реалізуватись для протидії депопуляції, скорочення виїзду з України, сприяння поверненню мігрантів, заохочення імміграції з-за кордону, створення умов для ефективного використання праці тимчасових працівників з-за кордону, реінтеграції «повертанців» в українське суспільство. Вітчизняну міграційну політику варто реалізовувати через удосконалення законодавства, реформу органів виконавчої влади у сфері міграції, скоординовану діяльність різних відомств та органів влади різного рівня, розвиток співпраці з громадянським суспільством, розвиток міжнародного співробітництва, поглиблення наукових досліджень у сфері міграції, удосконалення міграційної статистики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біль М. М. *Управління міграційними процесами в контексті їх впливу на інтелектуально-трудоий потенціал України* / М. М. Біль // *Сталий розвиток економіки*. – 2010. – № 1. – С. 49–54.
2. Денисюк С. *Напрямки розвитку міграційної політики в Україні* / С. Денисюк. – *Електронний ресурс*. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2008-3/08Dsfpvu.Pdf.
3. Кокорєва О. *Міграційна політика в системі економічної безпеки національної економіки* / О. Кокорєва // *Вісн. Донец. Нац. ун-ту. Сер. : «Економіка і право»*. – 2010. – Вип. 2, Т.1.
4. Позняк О. В. *Соціальні наслідки Євроінтеграції України. Міжнародна міграція* / О. В. Позняк // 2012. – *Електронний ресурс*. – Режим доступу: www.idss.org.ua/public.html.
5. Савельєв Є. *Вплив глобалізації на економічний розвиток України* / Є. Савельєв, В. Куриляк // *Економіка України*. – 2012. – № 9.

6. Трудова міграція з України до ЄС : макроекономічний вимір [Текст] : монографія / М. М. Відякіна, Р. Д. Стаканов // Ін-т міжнар. відносин, Київ. нац. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – К. : ДКС, 2011. – 196 с. : іл., табл. – Бібліогр. : С. 162–179.

НЕЙКОВ ЙОРДАН

КОНКУРЕНЦІЯ МЕЖДУ ІНТЕГРАЦІОННИ ОБЩНОСТИ – ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ И ЕВРАЗИЙСКИ ІКОНОМИЧЕСКИ СЪЮЗ

На европейската карта от интеграционни обединения през 2015 г. се появи нов блок. Това е Евразийския икономически съюз (ЕАИС), договърът за който бе подписан през 2014 г. и влезе в сила през 2015 [1]. Регионалните икономически обединения добиха популярност и претърпяха бурно развитие през втората половина на ХХ век, което развитие бе прехвърлено и в новото хилядолетие. През 2004 г. Европейският съюз се разшири с рекорден брой нови страни членки – 10 на брой [2]. В евразийското пространство интеграцията също следва установения тренд на задълбочаване. В контекста на обособяване на големи интеграционни обединения в Европа и Азия (или евразийското пространство), все повече държави изпадат в състояние на дилема или цивилизационен избор за това, към кой блок да ориентират икономиките и приоритетите си. Самите интеграционни обединения, с увеличаването на техния брой и степен на интеграция, се превръщат в своеобразни конкуренти за привличане на страни съюзници. Това се обуславя и от факта, че в икономически и интеграционен план, мащабът на обединението има ключово значение. Именно описаната ситуация практически превръща ЕС и ЕАИС в конкуренти от гледна точка на разрастване и увеличаване на тяхната сила.

Изхождайки от тази ситуация, с настоящата разработка си поставяме следната **цел**: посредством сравнителен анализ да очертаем атрактивността на Европейския съюз и Евразийския икономически съюз, за страните от евразийското пространство, които не са направили своя избор към кое от обединенията да се присъединят. В числото на тези страни спада и Украйна.

Правейки съпоставителен анализ на интеграционни общности, е нужно кратко представяне на разглежданите обекти – ЕС и ЕАИС.

ЕС е сред най-старите интеграционни обединения, превърнал се в емблема на интеграцията в световен мащаб. Създаден през 1957 г. като обединение от нисък интеграционен етап [3] с шест страни основоположнички, днес ЕС се намира на високо интеграционно равнище с 28 страни членки. Въпреки това, ЕС често остава сложен като функционираща система, тъй като не е изградена държава, но въпреки това има някои характеристики на такава. Този проблем е исторически обоснован, тъй като Европейския съюз е изграждан *ad hoc*. Това е така, поради сложната икономическа и политическа среда в Европа след втората световна война. Предвид дълготото си съществуване, ЕС се движи в посока на задълбочаване на интеграцията и разширяване на територията си.

На 29.05.2014 г. три държави подписват договора за създаване на ЕАИС – Русия, Казахстан и Беларус. Договорът влиза в сила на 01.01.2015 г. като трите държави осигуряват свободно движение на хора, стоки, услуги и капитали [4]. Още преди влизане в сила на договора за ЕАИС и други държави проявяват интерес към евентуално членство. Това обединение дава изключителен шанс за икономическо развитие и подобряване на жизнения стандарт на населението в държавите членки. Още от самото си създаване ЕАИС поражда смесени чувства, както сред Запада, така и в Изтока. Развитието на тази интеграционна общност е трудно предсказуемо, но за да бъдем, обективни на ЕИО преди 57 години много специалисти предричаха къс живот. ЕАИС има 4 страни членки (Армения, Беларус, Казахстан и Руската Федерация), като договор за присъединяване е подписан и от пета страна (Киргизстан).

От краткото представяне може да бъде заключено, че от една страна имаме изграден и работещ (институционално и правно) Европейски съюз, с голям брой страни членки, а от друга страна виждаме едно младо и бурно развиващо се интеграционно обединение в лицето на